

O POUŽÍVANÍ ZÁKLADNÝCH HYDRONOMASTICKÝCH TERMÍNOV A MOŽNOSTIACH ICH ZOSÚLADENIA*

Kľúčové slová: terminologická sústava, hydronymum, špeciálne hydronomastické termíny, rozkolísanosť, zosúladenie

1. ÚVOD

Onomastickú terminológiu tvoria taxonomické termíny, ktoré označujú jednotlivé druhy proprií, a termíny, ktoré súvisia so stavom onomastickej teórie. Rozvoj disciplíny, vznik nových teórií, interdisciplinárny charakter onomastiky, medzinárodná spolupráca a nerovnaké klasifikačné kritériá utvárajú nové impulzy i tlaky na terminologickú sústavu. Prejavujú sa aj vznikom nových vhodných i menej vhodných termínov, ktoré sú často príznačné pre prácu jedného autora, príp. môžu vstúpiť do širšieho odborného priestoru ako funkčné termíny (porov. Valentová, 2017, s. 277–287). Nové termíny, pomenúvajúce skupinu vlastných mien, vznikajú zväčša na základe hyperonymicko-hyponymického vzťahu k nadradenému termínu¹ alebo kombináciou týchto motívov (*socioorohodonymum* „sociolektálne orohodonymum“ (Bauko, 2009).

Slovenská onomastická terminológia je spracovaná v rámci terminologických príručiek „Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky“ (Svoboda et al., 1973; ďalej ZS) a „Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika“ (Vidoeski et al., 1983; ďalej OS). Prehľad novšieho spracovania onomastických termínov predstavili M. Harvalík a I. Valentová (2020). V dôsledku

---

* Práca bola podporená projektom VEGA 1/0058/20 „Teória a terminologický systém slovenskej onomastiky (v kontexte slovanskej a medzinárodnej onomastickej terminológie“ Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akadémie vied.

¹ *Hodonymum* → *orohodonymum* „názov horolezeckej (skalolezeckej) cesty“ (Bauko, 2007); *chrématonymum* → *ideonymum* → *muzikonymum* „názov hudobného diela“ (Žigo, 2010); prípadne uprednostnením určitého aspektu skupiny vlastných mien (*skionymum* „názov lyžiarskeho strediska“ (Wachtarczyková, 2012); *socionymum* „názov spoločenskej skupiny“ (Wachtarczyková, 2015).

pomerne divergentne sa rozvíjajúcich národných onomastík bolo na 21. medzinárodnom kongrese onomastických vied v Uppsale (2002) navrhnuté ustanoviť komisiu pri International Council of Onomastic Sciences (ICOS), ktorá sa neskôr pretransformovala na terminologickú skupinu ICOS-u. Jej cieľom bolo spracovať viacjazyčný zoznam kľúčových onomastických termínov a ich definícií s víziou jeho ďalšieho rozpracovania tak, aby sa zjednodušila orientácia v národných onomastikách (Harvalík, 2019, s. 23–28). Výsledkom jej činnosti je zoznam kľúčových termínov a ich definícií, uverejnený na stránke ICOS-u² a v poľskej verzii po spracovaní A. Gałkowským a U. Bijakovou (2018) ako „Lista ICOS kluczowych terminów onomastycznych“³. Slovenskú verzii vypracovala I. Valentová (2021a) a schválilo je predsedníctvo Slovenskej onomastickej komisie. Vývinu slovenskej onomastickej terminológie, jej internacionalizácii a vzťahu k terminológii ICOS-u sa venovala I. Valentová i v článku „Slovak and ICOS onomastic terminologies“ (2020). Cieľom nového projektu „Teória a terminologický systém slovenskej onomastiky (v kontexte slovanskej a medzinárodnej onomastickej terminológie)“, ktorý je zameraný na inventarizáciu a vymedzenie onomastických termínov, je reagovať na podnety z ostatných štyroch desaťročí. Aj keď sa zameriava na terminológiu používanú v slovenskej onomastike, riešitelia berú do úvahy súvzťažnosť so slovanskou a medzinárodnou onomastickou terminológiou. Projekt koordinuje Slovenská onomastická komisia pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV. V širšom slovanskom kontexte sa v ostatných rokoch objavujú aj nové hydronomastické termíny. Pokúsime sa predstaviť aspekty ich používania v slovenskom a slovanskom kontexte a možnosti ich zosúladenia.

2. HYDRONOMASTICKÉ TERMÍNY V SÚSTAVE TOPONOMASTICKÝCH TERMÍNOV

Otázkami zjednocovania onomastickej terminológie sa zaoberali onomastici od konca 50. rokov 20. storočia, ako sa to požadovalo na IV. medzinárodnom zjazde slavistov v Moskve v roku 1958 (Blanár, 1962, s. 278). Zosúladovanie terminológie sa stalo témou na 1. slavistickej onomastickej konferencii v Krakove (1959) a Berlíne (1961) a rokovala o nej aj Medzinárodná komisia pre slovanskú onomastiku na medzinárodnom zjazde slavistov v Sofii (1963). V pôvodnom súpise onomastických termínov, ktorý bol prezentovaný na krakovskej konferencii v referáte s názvom „K slovanské onomastické terminologii“, J. Svoboda (1960, s. 273–284) vysvetlil potrebu revízie dovtedy používaných termínov. Odvolával

² Dostupné na: <http://icosweb.net/drupal/sites/default/files/ICOS-Terms-en.pdf>

³ Resp. „Aktualizowana lista podstawowych haseł terminologii onomastycznej w języku polskim“ (Gałkowski, 2012).

sa na ich rozkolísanosť, používanie viacerých foriem termínov a nerozlišovanie onomastických disciplín od skupín vlastných mien (napr. *hydronymika* — *hydronymia* a pod.).⁴ Reprezentanti národných onomastík mali za úlohu zosúladiť termíny a ich definície, prípadne kreovať sústavu termínov tak, aby vyhovovala požiadavkám na normovanie spoločnej slovanskej onomastickej terminológie. Už vtedy sa riešili aj otázky súvisiace s príliš detailným vecným triedením niektorých skupín vlastných mien (porov. Svoboda, 1967, s. 129). Jedným z výstupov mal byť slovník slovanskej onomastickej terminológie, ktorý by zabezpečoval rovnaké terminologické a definičné vymedzenie kľúčových termínov.

V texte si budeme všimnúť zaradenie, definovanie a používanie termínov súvisiacich s výskumom vlastných mien vodných objektov. Z chápania toponymického subsystému, ako ho v zhode s OS prezentovala L. Olivová-Nezbedová (1998, s. 53), vyplýva, že toponymický subsystém tvoria *choronymá*, *ojkonymá* a *anojkonymá*. V slovenskej onomastickej literatúre možno chápať termín *anojkonymum* ako synonymný k domácomu termínu *terénny názov* (Valentová 2018, s. 16). Tento termín bol zavedený v slovanských príručkách ako hyperonymný pre termíny *hydronymum*, *oronymum*, *speleonymum*, *chotárny názov* a *hodonymum* (v niektorých onomastikách zahŕňa aj názvy príbrežných objektov; ZS, s. 64, OS, s. 109). V zmysle triedenia skupín vlastných mien v OS sú hydronymá súčasťou abionymického toponymického anojkonymického systému, pri použití klasifikácie R. Šrámka (1999, s. 163) sú hydronymá súčasťou geonymického anojkonymického systému.

Termíny *hydronymum* (angl. *hydronym*, nem. *Hydronym*, rus., *гидроним*, ukr. *гідронім* atď.), „názov vodného objektu“ a *hydronymia* (rus. *гидронимия* atď.), „súbor hydroným“ boli uvedené už v pôvodnej verzii súpisu onomastických termínov (Svoboda, 1960, s. 273–284). V opise sústavy a definovaní onomastických termínov (ZS, 1973) sa popri popri termíne *hydronymum*, jeho inojazyčných a domácich ekvivalentoch (čes. *jméno vody*, slov. *vodný názov*, poľ. *nazwa wodna*, luž.-srb. *wodowe mjeno*, srb., chorv. *ime vode*, sl. *vodno ime*, mac. *водно име*) v bulharčine uviedol len domáci termín *водно име* a v nemčine na prvom mieste domáci termín *Gewässername*. Termín bol definovaný ako „vlastní jméno vody (moře, záliv, průliv, jezero, bažina, rašeliniště, slatiniště, rybník, vodní nádrž udolní i požární, studánka, pramen, řeka, peřej, vodopád, průplav, plavební kanál atd.)“ s poznámkou, že nie je jasné, či v nemčine možno za hydronymá

⁴ J. Svoboda navrhol definovanie základných termínov tak, ako ho poznáme v súčasnosti: *onomastika* — náuka o vlastných menách, *toponomastika* — časť onomastiky zaoberajúca sa zemepisnými názvami, *antroponomastika* — časť onomastiky zaoberajúca sa osobnými vlastnými menami a i.; pre súhrny skupín vlastných mien odporúčal termíny *toponymia* a *antroponymia* atď. Svobodov návrh bol predmetom diskusie na československej onomastickej konferencii (Blanár, 1962, s. 279). O diskusii k základným termínom a systematike v onomastickej terminológii bližšie I. Valentová (2021b).

pokladať názvy barín, močiarov a rašelinísk (ZS, s. 63). Podobne je termín charakterizovaný v zozname kľúčových onomastických termínov na stránke Komisie pre slovanskú onomastiku pri Medzinárodnom komitáte slavistov (Gałkowski, 2012) ako „nazwa własna zbiornika wodnego, stałego lub płynącego, np. jeziora, morza, rzeki, strumienia, studni, wodospadu itd.“⁵ a v zmysle výstupov terminologickej skupiny ICOS ako „nazwa własna obiektu wodnego (np. nazwa morza, zatoki, cieśniny, jeziora, bagna, stawu, źródła, strumienia, studni, akweduktu, rzeki, wodospadu), np. *Ocean Atlantycki, Bałtyk, Jezioro Górne, Zatoka Lwia, Rzeka Żółta, Niagara*“ (Gałkowski, Bijak, 2018). V definovaní tohto termínu nie je rozdiel ani v ďalších onomastikách, napr. slovenská „Encyklopédia jazykovedy“ (Mistrík, 1993) ho definuje ako „vodný názov — vlastné meno vodného objektu, vodnej plochy (jazera, plesa, umelej vodnej nádrže, rybníka, močiara a i.), vodného toku (potoka, rieky, kanála) alebo jeho časti (riečného ramena, vodopádu, preložky a i.), vodného zdroja (prameňa, studničky, vyvieracky). Pre súbor vodných názvov sa používajú termíny *hydronymia, vodné názvoslovie*“ (s. 183; heslo vypracoval Milan Majtán). V ZS ani OS sa neuvádzajú hyponymické termíny, ktoré sa práve začínali uplatňovať v niektorých národných onomastikách.

3. ŠPECIÁLNE HYDRONOMASTICKÉ TERMÍNY A ICH TERMINOLOGICKÁ ROZKOLÍSANOSŤ

Popri termíne *hydronymum* boli do základnej sústavy a terminológie (ZS) v rámci anojkonomastických termínov zavedené aj termíny *hydronomastika, hydronymia, hydronomastik, hydronomastikon* a *hydronomastický atlas* (ZS, s. 233–237). S minimálnymi rozdielmi bola táto terminológia definovaná aj v OS (s. 108, 310–316).⁶

V 60. rokoch sa objavili napr. v práci O. S. Strižaka *Nazvy ričok Poltavščyny* (1963, s. 5) termíny *potamonymum, potamonomastika* (потамонім, потамоніміка), *limnonymum, limnonomastika* (лімнонім, лімноніміка) a *baltonymum, baltonomastika* (балтонім, балтоніміка)⁷, ktoré naznačili tendenciu funkčne od seba odlišovať hydronymá podľa druhu objektu. Ukrajinský lingvista V. V. Nimčuk pri

⁵ Poľskú hydronomastickú terminológiu komplexne predstavila E. Wolnicz-Pawłowska v publikácii *O nazwach wodnych w Polsce* (2012, s. 66–72).

⁶ V ZS aj OS je termínu *hydronymum* podriadený termín zahrnujúci názvy objektov na brehu mora (názvy mysov, pláží, skál, prielivov a i.). Uvedené sú vžitú termíny (napr. poľ. *nazwa przybrzeżna*, ukr. *узбережна онімія*, bulh. *крайбрежно име* atď.) bez zhrnujúceho internacionálneho termínu azda aj preto, lebo v štyroch slovanských jazykoch a nemčine takáto skupina proprií prirodzene nejestvuje (neexistencia mora), hoci aj v slovenčine môžeme doložiť napr. v prípade Zemplínskej šíravý názvy pláží *Ideál, Senderov*, v Bratislave na nábreží Dunaja pláže *Tyršák, Magio pláž* a i.

⁷ Z novogrec. *báltos* „blato“; významovo mu zodpovedá zaužívanější termín *helonymum*; v slovenskej literatúre sa termín *baltonymum* nepoužíval.

posudzovaní prvej verzie súpisu onomastických termínov navrhol k termínu *hydronymum* doplniť termíny *potonymum* a *limnonymum* (Svoboda, 1967, s. 135), hoci ani v prácach ukrajinských onomastikov neboli vžitú (Cilujko, 1967, s. 142–143). V ukrajinskej onomastike sa neetablovali podnes — na pomenovanie vlastného mena vodného objektu sa používa termín *hydronymum* (*гідронім*) alebo domáce termíny (*назва річки, назва потіка, назва озера* a i.),⁸ príp. špecifický termín *мікрогідронім*. Na základe Nimčukovho návrhu, ktorý reflektuje onymické špecifiká názvov tečúcich/stojatých vôd, dostali sa termíny *potonymum* a *limnonymum* do terminologických slovníkov. V nich sa *hydronymum* charakterizuje všeobecnou definíciou ako „druh toponyma, osobitný názov vodného objektu, prírodného alebo vytvoreného človekom“ (Podol'skaâ, 1978, s. 46–47; Bučko, Tkačova, 2012, s. 69–70). Ako samostatné termíny, hierarchizované k nadradenému termínu *hydronymum*, sa v nich vyčleňujú termíny zastrešujúce vlastné mená slanovodných a sladkovodných onymických objektov:

- *oceánonymum* (gr. *ōceanos*), podľa L. Králik (2015, s. 396) gr. *Ὠκεανος* > lat. *Ōceanus* — pôvodné označenie obrovskej rieky, ktorá podľa starých predstáv obtekala pevninu a more + gr. *οποτα, οπυτιον* — meno; rus. *океаноним*, ukr. *океанонім* atď.);
- *pelagonymum* (gr. *pélagos* — more; rus. *пелагоним*, ukr. *пелагонім* atď.);
- *limnonymum* (gr. *limnē* — 1. stojatá voda, blato, 2. jazero, 3. rybník, 4. more, 5. morská zátoka; rus. *лимноним*, ukr. *лімнонім* atď.);
- *potonymum* (gr. *pōtamos* — rieka; rus. *потамоним*, ukr. *потамонім* atď.);
- *helonymum* (gr. *hélōs* — blato; rus. *гелоним*, ukr. *гелонім* atď.).

3.1. Oceánonymum, pelagonymum, bationymum, talasonymum

V klasifikácii a definovaní hydronomastických termínov podľa druhu objektu sú rozdiely. N. V. Podol'skaja (1978, s. 93) v zhode s D. Bučkom a N. Tkačovou (2012, s. 132) pokladajú za *oceánonymum* názov oceánu alebo jeho časti. Podol'skaja uviedla príklady *Tichý oceán, Ochotské more* (súčasť Tichého oceánu), *Bengálsky záliv, Mariánska priekopa* a i. (s. 93); Bučko a Tkačova sa obmedzujú na názvy oceánov (s. 133). Kým v ruskej onomastike sa *pelagonymá* (názvy morí a ich častí) chápu ako podtyp *oceánonym* (*hydronymum* → *oceánonymum* → *pelagonymum*; Podol'skaja (1978, s. 108) tak aj vo vydaní z roku 1988), v ukrajinskej onomastike sa uplatňuje dištinkcia v ich definičnom obsahu a termíny sa

⁸ Porov. napr. práce O. S. Strižaka (1967), V. P. Šul'hača (1993), S. O. Verbiča (2013, 2017) či zborník vedeckých hydronomastických prác „Hidronimija Ukrajiny v jiji mižmovnych i miždialektnych zv'jazkach“ (Strižak, 1981).

chápu ako súradné (*hydronymum* → *oceánonymum* — *pelagonymum*) (Bučko, Tkačova, 2012, s. 147).

Keďže oceány sa zvyknú v okrajových častiach (pri pevnine) členiť na moria, ktoré sú čiastočne ohraničené pevninou, mali by sa názvy okrajových morí oceánov chápať skôr ako *oceánonymá* — ako vlastné mená časti oceánu (porov. Podol'skej definíciu; 1978, s. 93). Tu sa ukazuje ďalší problém hyperonymicko-hyponymického vzťahu *oceánonymum* → *pelagonymum*, pretože v zmysle definície N. V. Podol'skej by sa mali zaradiť medzi *oceánonymá* a zároveň *pelagonymá* aj časti okrajových morí (zálivov, zátok, prielivov). Ukazuje sa, že súradnosť termínov (*hydronymum* → *oceánonymum* — *pelagonymum*) objektívnejšie odzrkadľuje typológiu onymických objektov a je vyhovujúcejšia z vecného hľadiska. Dôvodom je to, že v prípade uplatnenia hyperonymicko-hyponymického vzťahu medzi termínmi *oceánonymum* a *pelagonymum* možno doložiť veľkú skupinu názvov, ktoré podľa Podol'skej definície je možné zaradiť do oboch skupín, porov. uvedený príklad *Ochotské more* (s. 93), ale aj mnohé ďalšie: *Východočínske more*, *Filipínske more*, *Arafurské more*, *Bismarckovo more* a i. (okrajové moria Tichého oceána).

D. Bučko a N. Tkačová (2012, s. 148) striktné odčleňujú *oceánonymá* a *pelagonymá* ako samostatné typy hydroným, chápu ich ako súradné termíny (*oceánonymum* — *pelagonymum*). Uvádzajú preto príklady *pelagonym* *Čierne more*, *Azovské more*. Na základe nich môžeme usudzovať, že za *pelagonymá* by sa mali pokladať názvy vnútrozemských morí, ich okrajových morí a ich častí (napr. *Stredozemné more* — *Týrrhenské more*, *Ligúrske more*, *Jadranské more*, *Iónske more*, *Krétske more* a i.; *Marmarské more*, *Červené more*, *Čierne more* a pod.), čím by sa odstránila nejednoznačnosť a hierarchická podvojnásť v zaradovaní názvov okrajových oceánskych morí a rešpektovala by sa typologická odlišnosť objektov. Zároveň ide o onymické objekty, ktorých hranice sú vo vzťahu tzv. okrajové more (časť) — oceán (celok), ale aj časť okrajového mora — časť oceánu nezreteľné a pre onomastiku aj nie podstatné. Možno aj pre túto nejednoznačnosť vzťahu *oceánonymum* — *pelagonymum* M. Majtán (1979, s. 158) pri predstavovaní termínov zo slovníka N. V. Podol'skej medzi hydronomastickými termínmi neuviedol *pelagonymá* (termíny *oceánonymum*, *pelagonymum* pravdepodobne vnímal ako synonymné).⁹

V uvažovaní o možnostiach zosúlad'ovania toponomastickej terminológie sa ukazuje funkčné riešenie disproporcie v chápaní vzťahu *oceánonymum* a *pelagonymum*. Spočíva v tom, že názvy oceánov a okrajových morí, tvoriacich súčasť

⁹ *Pelagonymá* nezaradil M. Majtán ani do publikácie „Úvod do onomastiky“ (spoluautor M. Blichcha) a medzi hydronomastickými termínmi uviedol len termíny *potamonym*, *limnonymum*, *oceánonymum* a *helonymum*. Ako príklady oceánonym uviedol *Atlantický oceán*, *Čierne more* (vnútrozemské more), *Biskajský záliv*, *Bospor*, *Golfský priúd* (Blichcha, Majtán, 1986, s. 53–54).

oceánu, a onymiu častí ich vodného povrchu (prielivov, zálivov a i.) možno na základe predchádzajúceho výkladu pokladať za *oceánonymá* (nie za *oceánonymá* aj *pelagonymá*) a názvy vnútrozemských morí, ich okrajových morí a onymiu častí ich vodného povrchu (prielivov, zálivov a i.) za *pelagonymá*. Nepriamo to naznačujú aj definície *oceánonym* a *pelagonym* v slovníku ukrajinskej onomastickej terminológie. Ešte efektívnejšou možnosťou odstránenia hierarchickej podvojnosti v zatriedovaní okrajových morí oceánov a ich častí by mohlo byť definičné zlúčenie termínov *ocenánonymum* a *pelagonymum* a ich zastrešenie jedným termínom. Ako vhodný termín sa zdá termín *pelagonymum*, pretože vo svojej sémantike dokáže zahrnúť názvy morí aj oceánov (bez ohľadu na ich geografickú typológiu). Ako dôvod sa ponúka skutočnosť, že termín *oceán* sa všeobecne definuje ako „veľmi rozsiahle more“ (Petráčková, Kraus, 2005), „niektoré zo svetových morí zaplňujúce priestor medzi jednotlivými svetadielmi“ (SSJ 2, s. 467), „veľká súvislá vodná plocha medzi pevninami so spoločnou hladinou, veľmi rozsiahle more“ (SSSJ 3, s. 192). Podobne sa definuje aj v iných slovanských jazykoch — napr. v „Slovníku spisovného jazyka českého“ ako „velmi rozsáhlé moře“ (Havránek 1989), v „Słowniku języka polskiego“ ako „rozległy obszar słonych wód oblewający lądy ze wszystkich stron; też: każda z części tego obszaru“ (Doroszewski, 1958–1969) v bulharskom kodifikačnom slovníku „Rečnik na bǎlgarskija ezik“ ako „всеки един от четирите големи водни басейна между континентите, по-голям от море“ (Drinov, 1987–2015) vo výkladovom slovníku ruského jazyka ako „всё водное пространство Земли, окружающее материка и острова. *Мировой о.* / Об обширном водном или воздушном пространстве...“ (Kuznecov, 1998) atď. Niektoré definície slova *oceán* vo výklade uvádzajú sémantickú paralelu s významom slova *more* a sú sémanticky responzibilné — dištinktvným príznakom je tu (zjednodušene povedané) veľkosť onymického objektu. Uvažovanie o terminologickom a definičnom zlúčení argumentačne podopiera skutočnosť, že v oboch typoch vlastných mien sa pomenúvajú tie isté typy geografických objektov a ich častí: *more* — *oceán*, *morský/oceánsky záliv*, *prieliv*, *morská/oceánska zátoka* a *pod*.¹⁰ Zlúčenie termínov by bolo v súlade so zásadou o nepreťažovaní terminologickej sústavy termínmi pre všetky druhy objektov a so zásadou, že nie je nutné zavádzať internacionalizmy vo všetkých prípadoch, zvlášť pri okrajových skupinách vlastných mien (porov. Šmilauer, 1973, s. 10; ZS, s. 10; OS, s. 21; Harvalík, 2003, s. 47).

V pôvodnom vydaní slovníka N. V. Podol'skaja (1978, s. 93) za *oceánonymá* pokladala aj názvy oceánskeho/morského dna — žľabov, priehlbín, plytčín, plošín, roklín (napr. *Mariánska priekopa*). V novšom vydaní (1988, s. 91) ich vyčlenila

¹⁰ Chorvátsky onomastik V. Skračić navrhol na označenie názvov zátok používať termín *ormonim*, názvov úžin *akronim* a názvov priechodov v mori *diaplonim* (Meštrović, 1996, s. 108).

ako samostatný typ vlastných mien — *bationymum* (rus. *батионим* z gr. *batú* „hlbina“) bez zaradenia k hyperonymickému termínu. Termín prevzala aj ukrajinská onomastika (Bučko, Tkačova, 2012, s. 56). Prejavuje sa tendencia tvoriť z neho aj ďalšie termíny.¹¹

V súčasnosti sa usiluje etablovať ďalší internacionálny termín, sčasti synonymný s termínom *pelagonymum*, no zároveň je mu konkurenčný: U. Bijak (2019b, s. 88–89) v poľskej onomastike zaregistrovala termín *talasonymum* (poľ. *talasonim*; z gr. *thálassa* „more“) „názov mora“. Termín je známy aj z chorvátskej onomastiky (*talasonim* 1. „vlastné meno mora“, 2. „vlastné meno objektu podmorskej toponymie“)¹² a v oboch významoch sa dnes používa aj v ruskej onomastike (*малассоним*). V širšom význame zodpovedá vžitému termínu *pelagonymum* (názov mora),¹³ v užšom význame termínu *bationymum* (názov objektu morského alebo oceánskeho dna). Aj preto Z. Meštrović (1996, s. 108) v recenzii na publikáciu chorvátskeho onomastika V. Skračića „Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka“ (1996) dáva do pozornosti Skračićove slová, že termín *talasonymum* by sa mal používať na označenie vlastných mien patriacich do podmorskej toponymie (vo význame termínu *bationymum*), hoci sa používa skôr ako termín na označenie názvov morí a oceánov, na čo však existuje vhodnejší termín *pelagonymum*.

Ak by sme spojili Skračićovo odporúčanie s predchádzajúcim výkladom, za primerané sa zdá členenie morskéj a oceánskej toponymie na:

- *pelagonymá* (názvy morí, oceánov a častí ich vodnej plochy — zálivov, zátok a i., napr. *Tichý oceán*, *Severný ľadový oceán*, *Ochotské more*, *Stredozemné more*, *More Laptevovcov*, *Záliv svätého Vavrinca*, *Drakov prieliv*, *Malá Syrta* atď.);
- *bationymá* alebo *talasonymá* (toponymia morského alebo oceánskeho dna, ktorá má blízko k oronymii — názvy morských/oceánskych priekop, štrbín, jaskýň, korálových útesov, atolov, hrebeňov a i., napr. *Portorická priekopa*, *Veľká korálová bariéra*, *Mezoamerický korálový útes* atď.); vhodnejší

¹¹ Ukrajinská internetová encyklopédia uvádza typy *bationým* podľa jednotlivých druhov objektov a zaraďuje ich medzi speleonymá, resp. hydrospeleonymá (гідроспелеоніми — назви підземних водних об'єктів: батіонім (грец. батύ — «глибина») — власна назва будь-якого об'єкта підводного океанічного ландшафту; батіоедоніми — назви підводних нагір'їв; батіовулканоніми — назви підводних вулканів; батіоскопулусоніми — назви підводних піків; батіогіатоніми — назви підводних ям; батіофонніксоніми — назви підводних печер; батіопланоніми — назви підводних рівнин); <https://www.wiki.uk-ua.nina.az/Спелеонім.html>, (cit. 27.03.2022).

¹² Struna: Hrvatsko strukovno nazivlje, <http://struna.ihj.hr>

¹³ Variantnosť, synonymnosť termínov dokumentuje N.V. Vasil'eva (2014, s. 373–377) aj na príklade termínov *insulonymum* (z lat. *insula* — ostrov „vlastné meno ostrova“ a *nesonymum* (z gr. *nēsos* — ostrov) s tým istým významom.

z etymologického a vecnoobsahového hľadiska sa ukazuje vžitý termín *bationymum* (z gr. *batú* „hlbina“) pred novším termínom *talasonymum* (z gr. *thálassa* „more“).¹⁴

Berúc do úvahy vžitú členenie názvov rozľahlých slanovodných plôch na *oceánymá* a *pelagonymá*, je možnosť rešpektovať ho, avšak v zmysle predchádzajúceho výkladu so spresnením definícií — aby sa odstránila nejednoznačnosť v zaradovaní názvov okrajových oceánskych morí a ich častí:

- *oceánymá* (názvy oceánov a častí ich vodnej plochy — okrajových morí, tvoriacich súčasť oceánov, zálivov, zátok a i., napr. *Tichý oceán*, *Severný ľadový oceán*, *Ochotské more*, *More Laptevovcov*, *Záliv svätého Vavrinca*, *Drakov prieliv* atď.);
- *pelagonymá* (názvy vnútrozemských morí a častí ich vodnej plochy — okrajových morí, zálivov, zátok a i., napr. *Stredozemné more*, *Iónske more*, *Kalamitský záliv*, *Malá Syrta* atď.);
- *bationymá*, príp. *talasonymá* (podľa predchádzajúceho výkladu).

V tejto súvislosti U. Bijak (2019b, s. 47) nevyklučuje ani vznik termínu **glacionymá* „názvy ľadovcov“ (lat. *glacies* „ľad“, porov. *glaciológia* „hydrológia ľadovcov“). Ak sa termín prijme, bude potrebné zvážiť, či takúto skupinu vlastných mien zaradiť pre špecifickosť pomenúvaných onymických objektov medzi hydronymá alebo oronymá.

3.2. Potamonymum, limnonymum, helonymum (baltonymum); mikrohydronymum

Všeobecne prijímané triedenie názvov vnútrozemských sladkovodných objektov vyplýva z dištinkcie onymických objektov podľa tečúcej (*potamonymá*) a stojatej vody (*limnonymá*, *helonymá*), vhodne pritom zohľadňuje špecifiká týchto skupín hydroným.¹⁵ Ani tieto termíny sa neuvádzajú v ZS, OS ani v poľskom zozname kľúčových onomastických termínov ICOS (Grupa Terminologiczna ICOS, 2018). U. Bijak (2019b, s. 94–95) na základe excerptovania poľskej onomastickej terminológie uviedla medzinárodné a v poľskej onomastike zaužívané domáce termíny *hydronim/nazwa wodna* — *hydronimia*; *potamonim/nazwa ciek* (*nazwa*

¹⁴ Dôvodom je i nevhodné používanie termínu *talasonymum* na označenie vlastných mien morí a zároveň vlastných mien objektov toponymie morského dna.

¹⁵ Napr. pre názvy tečúcich vôd je špecifická polyonymia, podmienená tým, že vodný tok najčastejšie tečie viacerými územiami s vlastnou onymiou a pomenúvatelia toku v procese pomenúvania použili príznak platný v len určitej časti toku (ďalšie príčiny analyzoval Hladký (2018, s. 37–45)), zo štruktúrneho hľadiska dominujú dvojčlenné názvy atributívneho typu a pod.; v prípade názvov stojatých vôd je polyonymia skôr ojedinelá (starší — novší názov, neštandardizovaný — štandardizovaný názov), v skupine názvov močiarov dominujú jednočlenné názvy substantívneho charakteru, v skupine názvov jazier a vodných nádrží zasa dvojčlenné názvy atributívneho typu atď.

wody płynącej) — *potamonimia*; *limnonim/nazwa jeziora, stawu (nazwa wody stojącej)* — *limnonimia*.¹⁶

Potamonimum N. V. Podol'skaja (1978, s. 113) charakterizuje ako „vlastné meno akejkolvek rieky“, D. Bučko a N. Tkačova (2012, s. 152) ako „vlastné meno rieky, potoka“, M. Majtán (1979, s. 157) ako „vlastné meno vodného toku, napr. rieky, potoka, kanála“. Termín sa ojedinele používa v národných onomastičkách (napr. Alerić, 1984; Hladký, 2003, 2016; Bagamol'nikava, 2004; Novaković, 2007; Bijak, 2017, 2019a a i.) predovšetkým vtedy, keď autori potrebovali zdôrazniť príslušnosť názvu k špecifickému typu hydronymického objektu, prípadne sa zaoberali onymickými vlastnosťami alebo jazykovými charakteristikami typickými len pre názvy určitých objektov — tečúcich vôd. V ruskej a bieloruskej onomastike je termín *potamonimum* (podobne ako termíny *limnonimum*, *helonimum*) frekventovanejší.

Názvy stojatých vodných objektov sa zaraďujú do dvoch skupín: *limnonymá* a *helonymá*. *Limnonymá* N. V. Podol'skaja (1978, s. 69) charakterizuje ako „vlastné mená jazera, rybníka“ a *helonymá* ako „vlastné mená močiara alebo močaristého miesta“ (podobne Majtán, 1979, s. 158). Nejednoznačnosť vyplýva z definícií týchto termínov v slovníku D. Bučka a N. Tkačovej (2012, s. 112). Medzi *limnonymá* zaradili aj názvy močiarov a nevhodne termín definične priblížili k termínu *helonimum*, ktorý vymedzujú ako „vlastné meno močiara alebo močaristého miesta“ — identická definícia *helonyma* je u N. V. Podol'skej (1978, s. 43), M. Majtána (1979, s. 158) a N. A. Bagamol'nikavej (2004, s. 8).¹⁷

V južnoslovenskej (napr. chorvátskej), poľskej a východoslovenskej onomastike sa uplatňuje aj termín *mikrohydronimum* (chorv. *mikrohidronim*, ukr. *мікрогідронім*, rus. *микрoгидроним* atď.). V terminologických slovníkoch N. V. Podol'skej (1978, s. 86) a D. Bučka a N. Tkačovej (2012, s. 122) sa vyčleňuje ako samostatný typ mikrotoponyma¹⁸ a v podobe samostatného hesla nie je definovaný. V „Slovníku mikrohidronimiv Ukrajiny“ O. P. Karpenko (2004, s. 3) vymedzuje *mikrohydronymá* ako „názvy neprietočných vodných objektov“ (predovšetkým jazier, močiarov, vodných nádrží, rybníkov, studní a pod.; porov. Gałkowski, 2016), bieloruská onomastička N. A. Bagamol'nikava (2004, s. 8) sem zaraďuje aj názvy kanálov a menších tokov. Ide o názvy mikroobjektov alebo častí makroobjektov, ktoré pozná určitá societa, predovšetkým tá, čo v blízkosti takýchto objektov žije, a ktoré slúžia na lepšiu orientáciu v krajine (porov. Arkušin, 2006, s. 3). Onomastické termíny s komponentom *mikro-* sa v slovenskej

¹⁶ Porov. aj prekladové súpisy termínov používaných v anglickom, francúzskom, talianskom a poľskom jazyku (Gałkowski, 2021, s. 59–66).

¹⁷ O. S. Strižak v práci *Nazvy ričok Poltavščyny* (1963, s. 5) použil na označenie skupiny vlastných mien močiarov termín *baltonimum* (porov. predchádzajúci text).

¹⁸ Podobne ako termíny *mikroojkonimum*, *mikrooronymum*, *mikrochoronymum* a i.

a českej onomastike nezaúžívali pre svoju terminologickú vágnosť. R. Šrámek (2014) príznaky „mikro“ a „makro“ nespája s veľkosťou a kvantitatívnymi vlastnosťami onymických objektov, ale s jeho komunikačným rádiom a funkciami, ktoré vlastné meno plní v komunikácii (mikro)society — komunikačný rádius mikrotoponyma je lokálne obmedzený na používateľov, ktorí ho potrebujú v každodennom živote (porov. Valentová 2018, s. 14).

U. Bijak (2019c, s. 47) poznamenala, že s postupom rozvoja disciplíny možno očakávať aj vznik termínov **paludonymá* „názvy močiarov a mokradí“ (lat. *palus*, *-dis* — barina) a **krenonymá* „názvy prameňov“ (gréč. *krene* „zdroj“, porov. krenológia „hydrológia prameňov“). Termín **paludonymum* by však bol nevhodne synonymný so vžitým termínom *helonymum*, a teda redundantný, navyše by vznikol uprednostnením komponentu latinského pôvodu *palus* pred gréckym komponentom *hélos*, čím by sa narušila tradícia v používaní gréckych komponentov vžitých hydronomastických termínov.

V slovanskej onomastike triedenie hydroným pomenúvajúcich vnútrozemské sladkovodné onymické objekty na základe opozície tečúca — stojatá voda (*potamonymá* — *limnonymá*, *helonymá*) a stojatých vôd podľa ich povahy (*limnonymá* — *helonymá*) je vžitá a postačujúca. Vznik a používanie synonymných termínov k jestvujúcim termínom (**paludonymum* k termínu *helonymum*) možno pokladať za nežiaduce a opodstatnenosť ďalších predznamenávaných hydronomastických termínov (**krenonymá* a i.) ukáže ďalší rozvoj hydronomastiky.

4. ZÁVER

Rozvoj onomastickej teórie prináša nové impulzy i tlaky na jestvujúci terminologický systém a spôsobuje aj vznik rozdielov v používaní konkrétnych termínov. Tieto tendencie možno vnímať aj v hydronomastike. Hoci v základných príručkách slovanskej onomastiky a v terminologickom súpise ICOS-u sa uvádza len internacionálny termín *hydronymum*, v národných onomastikách sa používajú na označenie jednotlivých typov hydroným podľa druhu objektov domáce termíny a národné onomastiky sa usilujú tvoriť aj viac či menej prijímané internacionálne termíny. Väčšina z nich je spracovaná v slovníkoch onomastickej terminológie (Podol'skaâ, 1978, 1988; Bučko, Tkačova, 2012), avšak nie vždy s rovnakým hierarchickým statusom v terminologickej sústave i charakteristikou, čo v medzinárodnom kontexte sťažuje klasifikáciu vlastných mien. Niektoré ďalšie termíny sa používajú len v národných onomastikách, prípadne sa ich pokúšajú etablovať niektorí onomastici.

Vo vzťahu k jestvujúcim klasifikáciám a definíciám sme sa pokúsili zdôvodniť funkčné odstránenie disproporcie v rôznom chápaní vzťahu *oceánonymum* — *pelagonymum*: 1. názvy oceánov, ich okrajových morí a onymiu ich vodných plôch

možno pokladať za *oceánonymá* (nie za oceánonymá aj pelagonymá) a názvy vnútrozemských morí, ich okrajových morí a onymiu ich vodných plôch za *pelagonymá*; 2. v súlade so zásadou o nepreťažovaní terminologickej sústavy termínmi pre všetky druhy objektov je možné terminologické a definičné zlúčenie týchto dvoch termínov a ich zastrešenie termínom *pelagonymum*. V prípade zachovania vžitých termínov *oceánonymum* — *pelagonymum* sa ukázala potreba ich striktniejšieho definičného rozlíšenia.

Berúc do úvahy novšie prístupy ku klasifikácii onomastickej terminológie, ako primerané sa zdá členenie morskej a oceánskej toponymie na *pelagonymá* (názvy morí, oceánov a častí ich vodnej plochy) a *bationymá*, eventuálne *talasonymá* (toponymia morského alebo oceánskeho dna, ktorá má blízko k oronymii; v slovanskej onomastike sa ukázal byť vhodnejší zaužívaný termín *bationymum*). Najmä pre internacionálne termíny by malo platiť, že by nemali byť v konkurenčnom vzťahu k iným internacionálnym termínom s tou istou definíciou a nevhodné je aj používanie synonymných internacionálnych termínov v rámci jednej onomastiky.

V slovanskej onomastike našlo uplatnenie členenie názvov vnútrozemských vodných objektov na *potamonymá*, *limnonymá* a *helonymá* (predtým *baltonymá*). Vznik a používanie synonymných termínov k jestvujúcim vžitým termínom (**paludonymum* k termínu *helonymum*) možno pokladať za nevhodné a užitočnosť ďalších predznamenávaných hydronomastických termínov (**krenonymá* a i.) sa ukáže až postupom času. Termín *mikrohydronymum*, zastrešujúci názvy menších stojatých, príp. aj tečúcich vôd sa chápe ako podtyp mikrotoponým. Toto vnímanie však nekoliduje s uvedenou klasifikáciou hydroným podľa typov objektov. Otázkou zostáva, či a do akej miery sú aktuálne zásady tvorby onomastickej terminologickej sústavy a či je vôľa koordinovať a harmonizovať onomastickú terminológiu aj v medzinárodnom (osobitne slovanskom) kontexte a napokon i v reálnej vedeckej praxi.

LITERATÚRA

- Alerić, D. (1984). Porfirogenetovi zahumski toponimi [Porphyrogenet's Zahum toponyms]. *Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 10-11(1), 27–48.
- Arkušin, H.L. (Ed.). (2006). *Slovník mikrotoponimiv i mikrohidronimiv pivnično-zahidnoi Ukraïni ta sumižnih zemel'* [Dictionary of microtoponyms and microhydronyms of northwestern Ukraine and adjacent countries] (vol. 1–2). Luc'k: Veža.
- Bagamoľnikava, N.A. (2004). *Gidronimy basejna rakì Prypâc': Strukturna-semantyčnyâ typy matyvacyi* [Hydronyms of the Pripjat river basin: Structural-semantic types of motivation]. Gomel': GDU.
- Bauko, J. (2007). Motivácia vzniku názvov horolezeckých ciest [Motivation for the origin of climbing route names]. In M. Považaj & P. Žigo (Eds.), *Súradnice súčasnej onomastiky. Zborník materiálov zo 16. slovenskej onomastickej konferencie* (s. 190–203). Bratislava: Veda.

- Bauko, J. (2008). Paralely medzi názvami skál a horolezeckých ciest [Parallels between the names of rocks and climbing routes]. In M. Ivanová & M. Ološtiak (Eds.), *Zborník abstraktov z XVIII. kolokvia mladých jazykovedcov* (s. 9–10). Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.
- Bijak, U. (2017). Transonimizacija, czyli „wędrówki nazw” [Transonymisation, or „wanderings of names”]. *Folia onomastica Croatica*, 26, 1–14. <https://hrcak.srce.hr/198703>
- Bijak, U. (2019a). Potamonimy odantroponimiczne w dorzeczu Wisły (problemy metodologiczne i typologia nazw) [Deantroponymic potamonyms in the Vistula river basin (methodological problems and typology of names)]. *Onomastica*, 63, 145–156. <https://doi.org/10.17651/ONOMAST.63.8>
- Bijak, U. (2019b). The Development of Polish Toponomastic Terminology. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. sectio FFPhilologiae*, 37(1), 91–103. <http://doi.org/10.17951/ff2019.37.1.91-103>
- Bijak, U. (2019c). Polska terminologia onomastyczna. Ku harmonizacji systemu [Polish onomastic terminology. Towards harmonization of the system]. In A. Chomová, J. Krško & I. Valentová (Eds.), *Konvergenie a divergenie v propriálnej sfére. 20. slovenská onomastická konferencia* (s. 44–52). Bratislava: Veda.
- Blanár, V. (1962). K príprave súpisu slovanskej onomastickej terminológie [On the preparation of an inventory of Slavic onomastic terminology]. *Československý terminologický časopis*, 1(5), 278–282.
- Blich, M., & Majtán, M. (1986). *Úvod do onomastiky* [Introduction to onomastics]. Prešov: Pedagogická fakulta v Prešove.
- Bučko, D., & Tkačova, N. (2012). *Slovník ukrajinš'koj onomastičnoj terminologii* [Dictionary of Ukrainian onomastic terminology]. Harkiv: Ranok-NT.
- Cilujko, K.K. (1967). Pro projekt ukrajinš'koj onomastičnoj terminologii [About the Ukrainian onomastic terminology project]. In J. Svoboda & L. Nezbedová (Eds.), *Třetí zasedání mezinárodní komise pro slovanskou onomastiku při Mezinárodním komitétu slavistů v Domě vědeckých pracovníků ČSAV v Liblicích u Prahy 14–17.9.1966. Sborník referátů* (= Zvláštní příloha Zpravodaje Místopisné komise ČSAV 1967) (s. 139–146). Praha.
- Doroszewski, W. (Ed.). (1958–1969). *Słownik języka polskiego* [Dictionary of the Polish language]. Warszawa: PAN. <https://doroszewski.pwn.pl/>
- Drinov, M. (Ed.). (1987–2015). *Rečnik na bǎlgarskija ezik* [Dictionary of the Bulgarian language]. (T. 1–15). Sofija: BAN. <https://ibl.bas.bg/rbe/>
- Gałkowski, A. (2012). *Aktualizowana lista podstawowych hasel terminologii onomastycznej w języku polskim* [An updated list of basic terms in onomastic terminology in Polish]. <https://onomastyka.uni.lodz.pl/strona-glowna/terminologia-polska>
- Gałkowski, A. (2016). O limnonimach *Jeziro Szczutowskie* i *Urszulewskie* oraz o innych toponimach na Pojezierzu Dobrzyńskim [On the limnonyms Szczutowskie and Urszulewskie Lake and other toponyms in the Dobrzyńskie Lakeland]. *Onomastica*, 60, 287–302. <https://doi.org/10.17651/ONOMAST.60.20>
- Gałkowski, A. (2021). Terminologiczne osobliwości wśród metanazw onomastycznych w obszarze francuskim, angielskim i włoskim [Terminological peculiarities among onomastic metanames in French, English and Italian]. *Onomastica*, 65(2), 55–74. <https://doi.org/10.17651/ONOMAST.65.2.4>
- Gałkowski, A., & Bijak, U. (2018). *Lista ICOS kluczowych terminów onomastycznych* [ICOS list of key onomastic terms] (A. Gałkowski, U. Bijak, prekl.). International Council of Onomastic Sciences. Łódź–Kraków. <http://onomastyka.uni.lodz.pl/wp-content/uploads/2019/03/Lista-ICOS-kluczowych-terminow-onomastycznych.pdf>
- Harvalík, M. (2003). K současnému stavu slovanské onomastické terminologie [On the current state of Slavic onomastic terminology]. In M. Biolik (Ed.), *Metodologia badań onomastycznych* (s. 43–49). Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

- Harvalík, M. (2019). Mezinárodní a slovanská onomastická terminologie. Reflexe, realita a vize [International and Slavic onomastic terminology. Reflection, reality and vision.]. In A. Chomová, J. Krško & I. Valentová (Eds.), *Konvergenie a divergenie v propriálnej sfére. 20. slovenská onomastická konferencia* (s. 23–38). Bratislava: Veda.
- Harvalík, M., & Valentová, I. (2020). Tendence a možnosti zpracování onomastické terminologie [Tendencies and possibilities of processing onomastic terminology]. In A. Siwiec, I. Domaciuk-Czarny & M. Kojder (Eds.), *Ze studiów nad nazwami własnymi: terminologia, teoria i metodologia badań, zagadnienia nazwotwórstwa* (s. 31–45). Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Havránek, B. (Ed.). (1989). *Slovník spisovného jazyka českého* [Dictionary of the written Czech language]. Praha: Academia. <https://sjic.ujc.cas.cz/>
- Hladký, J. (2003). Názvy vodných objektov v spoločenskej komunikácii [Names of water objects in social communication]. In M. Majtán & P. Žigo (Eds.), *Vlastné meno v komunikácii. 15. slovenská onomastická konferencia* (s. 229–237). Bratislava: Veda.
- Hladký, J. (2016). O niektorých praslovanských základoch hydroným z juhozápadného Slovenska (Malý Dunaj a Dudváh) [The foundations of some of the Slavic hydronyms of Southwestern Slovakia (Malý Dunaj and Dudváh)]. In A. Gałkowski & R. Gliwa (Eds.), *Nazwy terenowe i miejscowe w przestrzeni fizycznej* (s. 59–68). Łódź: Wydawnictwo UL.
- Hladký, J. (2018). O viacnázvovosti v hydronymii [About polyonymy in hydronymy]. In V.P. Šul'hač (Ed.), *Študii z onomastiki ta etimologii 2017–2018* (s. 37–45). Kiïv: Īnstitut ukrains'koï movi NAN Ukraïni.
- Karpenko, O.P. (Ed.). (2004). *Slovník mikrohidronimiv Ukraïni. Volin', Žitomir'sina, Zaporizžžá, Kiïv'sina, Kirovograd'sina, Poltav'sina, Čerka'sina* [Dictionary of microhydronyms of Ukraine. Volyn, Zhytomyr, Zaporizhzhya, Kyiv, Kirovograd, Poltava, Cherkasy oblasts]. Kiïv: Oberegi.
- Kuznecov, S.A. (Ed.). (1998). *Bol'soj tolkovyj slovar' russkogo žyka* [The great interpretive dictionary of the Russian language]. Moskva: Norint. <http://www.gramota.ru/slovari/info/bts/>
- Králik, L. (2015). *Stručný etymologický slovník slovenčiny* [Concise etymological dictionary of Slovak]. Bratislava: Veda.
- Majtán, M. (1979). Onomastické termíny podľa objektov pomenúvaných vlastnými menami [Onomastic terms by objects named by proper names]. *Kultúra slova*, 13(5), 153–159.
- Meštrović, Z. (1996). Nezaobilazan prinos istraživanju hrvatske otočne toponimije [An important contribution to research on the toponymy of the Croatian islands]. *Folia onomastica Croatica*, 5, 101–109. <https://hrcak.srce.hr/clanak/234019>
- Mistrik, J. (Ed.). (1993). *Encyklopédia jazykovedy* [Encyclopedia of Linguistics]. Bratislava: Obzor.
- Novaković, B. (2007). Doclea — Genta — Praevalis. *Philologia*, 5(1), 121–128. <https://doi.org/10.2478/v10027-007-0013-4>
- Olivová-Nezbedová, L. (1998). K hierarchii onomastických termínů podle objektů pojmenovaných vlastními jmény [On the hierarchy of onomastic terms according to objects named by proper names]. *Acta onomastica*, 39, 46–54.
- OS = Vidoeski, B. et al. (Eds.). (1983). *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika. Osnovnaja sistema i terminologija slavjanskoj onomastiki. Grundsystem und Terminologie der slawischen Onomastik*. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite.
- Petráčeková, V., & Kraus, J. (Eds.). (2005). *Slovník cudzích slov (akademický)* [Dictionary of foreign words (academic)] Vyd. 2. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo — Mladé letá. https://www.juls.savba.sk/slovník_cudzich_slov_2005.html (27.03.2022).
- Podol'skaâ, N.V. (1978). *Slovar' russkoj onomastičeskoj terminologii* [Dictionary of Russian onomastic terminology]. Moskva: Nauka.
- Podol'skaâ, N.V. (1988). *Slovar' russkoj onomastičeskoj terminologii* [Dictionary of Russian onomastic terminology]. Vyd. 2. Moskva: Nauka.
- Skračić, V. (1996). *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka* [Toponymy of the outer and middle range of Zadar islands]. Split: Književni krug.

- SSJ 2 = Peciar, Š. (Ed.). (1960). *Slovník slovenského jazyka* [Dictionary of the Slovak language]. T. 2: L–O. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- SSSJ 3 = Jarošová, A. (Ed.). (2015). *Slovník súčasného slovenského jazyka* [Dictionary of contemporary Slovak language]. (vol. 3: M–N). Bratislava: Veda.
- Strižak, O.S. (1963). *Nazvi ričok Poltavšini* [Names of rivers of Poltava region]. Kiïv: AN URSSR.
- Strižak, O.S. (1967). *Nazvi ričok Zaporizžã ta Hersonšini* [Names of the rivers of Zaporizhzhya and Kherson region]. Kiïv: Naukova dumka.
- Strižak, O.S. (Ed.). (1981). *Gidronimiã Ukraïni v ïi mižmovnih ï miždialektnih zv'ãzkah* [Ukrainian hydronyms in its interlingual and interdialectal relations]. Kiïv: Naukova dumka.
- Svoboda, J. (1960). K slovanské onomastické terminologii [On Slavic onomastic terminology]. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, 1*, 273–284.
- Svoboda, J. (1967). Zpráva z terminologické komise [Report of the Terminology Commission]. In J. Svoboda & L. Nezbedová (Eds.), *Třetí zasedání mezinárodní komise pro slovanskou onomastiku při Mezinárodním komitétu slavistů v Domě vědeckých pracovníků ČSAV v Liblicích u Prahy 14–17.9.1966. Sborník referátů* [= Zvláštní příloha Zpravodaje Místopisné komise ČSAV 1967] (s. 127–138). Praha.
- Šmilauer, V. (1973). Předmluva. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, 14*(1), 9–11.
- Šrámek, R. (1999). *Úvod do obecné onomastiky* [Introduction to general onomastics]. Brno: Masarykova univerzita.
- Šrámek, R. (2014). Aspekty „mikro“ a „makro“ jako interpretační a klasifikační problem v onomastice [Aspects of „micro“ and „macro“ as an interpretation and classification problem in onomastics]. In A. Gałkowski i R. Gliwa (Eds.), *Mikrotoponimia i makrotoponimia w komunikacji i literaturze* (s. 17–24). Łódź: Wydawnictwo UL.
- Šul'gač, V.P. (1993). *Gidronimiã basejnu Stiru* [Hydronyms of the Styr basin]. Kiïv: Naukova dumka.
- Valentová, I. (2017). Slovenská onomastická terminológia [Slovak onomastic terminology]. In P. Piper & V. Jovanović (Eds.), *Slovenska terminologija danas* [Slavonic terminology today] (s. 277–286). Beograd: Srpska akademija nauk i umetnosti.
- Valentová, I. (2018). *Lexika slovenských terénnych názvov: Konceptia lexikografického spracovania* [The lexicon of Slovak field names. Concept of lexicographic processing]. Bratislava: SAP.
- Valentová, I. (2020). Slovak and ICOS onomastic terminologies. *Onoma, 55*, 289–310. <https://doi.org/10.34158/ONOMA.55/2020/16>
- Valentová, I. (2021a). Slovak equivalents of ICOS onomastic terms. International Council of Onomastic Sciences. https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2021/12/Slovak_ICOS-Terms-sk-2.pdf
- Valentová, I. (2021b). Zo slovenskej onomastickej terminológie: onymum, onymia, onomastika [From Slovak onomastic terminology: onymum, onymia, onomastics]. *Kultúra slova, 55*(3), 143–153.
- Vasil'eva, N.V. (2014). O koordinirovanii onomastičeskoj terminologii [On the coordination of onomastic terminology]. *Filologič. Vestnik Nižegorodskogo universiteta im. N.I. Lobačevskogo, 2*(1), 373–377. http://www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/19931778_2014_-_2-1_unicod/61.pdf
- Verbič, S.O. (2013). *Gidronimiã basejnu Nižn'ogo Dništra* [Hydronyms of the Lower Dniester basin]. Luc'k: Teren.
- Verbič, S.O. (2017). *Gidronimiã basejnu Dništra* [Hydronyms of the Dniester basin]. Luc'k: Teren.
- Wachtarczyková, J. (2012). Povaha a podoba názvov lyžiarskych stredísk na Slovensku [The character and form of the ski resort names in Slovakia]. In M. Ološtiak (Ed.), *Jednotlivé a všeobecné v onomastike. 18. slovenská onomastická konferencia* (s. 342–341). Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.
- Wachtarczyková, J. (2015). Socionymá — pomenovania spoločenských skupín (na príklade názvov občianskych združení a súťažných dvojíc) [Socionyms — names of social groups (on the example of names of civic associations and competitive pairs)]. In I. Valentová (Ed.), *19. slovenská onomastická konferencia* (s. 478–497). Veda: Bratislava.

- Wolnicz-Pawłowska, E. (2013). *O nazwach wodnych w Polsce* [About water names in Poland]. Warszawa: DiG.
- ZS = Svoboda, J., Šmilauer, V., Olivová-Nezbedová, L., Oliva, K., & Witkowski, T. (1973). Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky [Basic system and terminology of Slavic onomastics]. *Zpravodaj Místopisné komisie ČSAV*, 14(1), 1–280.
- Žigo, P. (2010). Budú v onomastike aj muzikonymá? (O jednej-dvoch Plavovláskach) [Will the “musiconyms” belong to onomastics? (About identical titles of various works of art)]. *Slovenská reč*, 75(4–5), 270–277.

SUMMARY

ON THE USE OF BASIC HYDRONOMASTIC TERMS AND THE POSSIBILITIES OF THEIR HARMONIZATION

The development of onomastic theory in national and international contexts brings new impulses and pressures on the existing terminological system, including the unequal use of specific terms and the relationships between them. In Slavic hydronomastics, both established national and international terms are used, and others are continually emerging, with some in competition with existing ones. In order for the terminological system to fulfil its tasks, the long-term goal should be to harmonize it in both national and international contexts. In this paper, we discuss the development and status of hydronomastic terminology in the Slavic context. We propose and justify possibilities for the functional elimination of hierarchical and definitional disproportions of the terms of marine and oceanic toponymy, namely *oceanonym*, *pelagonym*, *talasonym*, *bationym*. In Slavic onomastics, the names of inland water objects are divided into *potamonymy*, *limnonymy* and *helonymy* (formerly also *baltonymy*). The creation and use of synonymous terms to existing established terms (**paludonym* to *helonym*) may be considered inappropriate. Only time will reveal the usefulness of other emerging hydronomastic terms (**krenonym*, **glacionym*, etc.) and the functionality of their inclusion in the terminological system. The term *microhydronym* as a type of microtoponym in some national onomastics covers the names of smaller standing and flowing waters (in Ukrainian onomastics, the term only refers to smaller standing waters), and it is used especially in East Slavic and partly also in South Slavic onomastics. However, such an understanding does not conflict with the above classification of hydronyms according to object types. The question remains whether the principles of creating an onomastic terminological system are current and if there is also a desire to harmonize onomastic terminology in the international context.

Keywords: terminological system, hydronym, special hydronomastic terms, divergence, harmonization